

КАКВО Е КНИГОВИЩЕ?

КНИГОВИЩЕ е Интернет платформа, която затвърждава способността на децата да осмислят прочетената текст. Представява иновативен „читателски дневник“ с въпросници към детски и юношески книги: в сайта децата избират заглавието на прочетената книга, отговарят на въпросите към нея и печелят точки. Платформата надгражда игрови и състезателен елемент над четенето, като така го превръща в модерно занимание и работи за постигане на четивна грамотност.

КАК СЕ СЪЗДАВА ВЪПРОСНИК ЗА „КНИГОВИЩЕ“?

ОБЩИ УКАЗАНИЯ ЗА СЪСТАВЯНЕ НА ВЪПРОСНИЦИ

КНИГОВИЩЕ е сайт, в който читателите ще влизат през свободното си време. Следователно дидактичните и образователните му цели трябва да бъдат скрити, „маскирани“ чрез основния инструмент на сайта – въпросниците. Въпросникът не е изпитен тест, който отваря или затваря врати и възможности. Попълването на един въпросник следва да носи радост и удовлетворение от доброто четене, без да зависи от „санкцията“ на срочна или годишна оценка или на нечие одобрение. Идеята на КНИГОВИЩЕ е да се осигури среда за ползвателите, която да е едновременно мотивираща, но и спокойна, стимулираща любознателността, но и забавно-игрова. За да се постигне такава среда, много важно е формулирането на разнообразни, динамични, занимателни, ясни и недвусмислени въпроси и отговори.

I. Формулиране на въпроси и отговори

1. Въпросите към книгите са затворени (основните въпроси) и отворени (по един допълнителен отворен въпрос към всеки въпросник). Затворените съдържат 3 примерни отговора, само един от които е верен. Всеки един от трите варианта на отговори трябва да твърди нещо различно от другите два. Сред предложените варианти на отговори не се допускат обобщаващи, които да твърдят, че нито един от отговорите не е верен или че всички отговори са верни.
2. Не се допускат въпроси за автора и издателя на книгата, както и за контекста, в който е написана, или за читателската ѝ рецепция.
3. Не се допуска задаване на въпроси, свързани с маловажни подробности в сюжета, които читателите рядко запомнят.
4. Не се допускат въпроси към филмовите адаптации на включените книги. Дори напротив, препоръчително е да има въпроси по съдържание, невключено във филмовата версия¹

¹ Например, в книгата “Хари Потър. Затворникът от Аскабан” има епизод, в който проф. Снейп отнема точки на Грифиндор, заради постъпка на Малфой. Епизодът не е включен във филма.

5. Допустимо е въпросите да се състоят от повече от едно изречение. Това също стимулира четенето и четенето с разбиране.

6. Допустимо е да се цитират отделни думи или изречения от книгата. В случая е важна правилната употреба на кавичките, обособяващи цитатите.

7. При въпросниците за деца в 1. клас се допускат отговори, състоящи се от отделни думи или части от изречения. При въпросниците за по-големи деца се препоръчва в повечето случаи отговорите да се състоят от цели изречения.

8. Въпросите трябва да са разнообразни по структура. Например:

1) *Емил изработва дървени човечета в дърводелската барака, всеки път, когато...*

2) *При какви случаи Емил дялка дървени човечета в дърводелската барака?*

3) *Често Емил си прави човечета от дърво в дърводелската барака. Кога се случва това?*

9. В рамките на един въпросник отговорите трябва да са с разнообразна структура. Отговорите с еднакво или сходно начало е добре да се преформулират, където е възможно. Препоръчва се избягването на един и същи глагол в трите варианта на отговор с помощта на синоними. Например:

От кого е примамен Пърси Джаксън по време на екскурзията в музея?

А. Гроувър примама Пърси и успява да го откъсне от групата.

Б. Маскираната като учител Фурия подмамва Пърси надалеч от останалите.

В. Пърси чува гласове в главата си и сам се отделя от групата.

10. Трите възможни отговора на един въпрос трябва да са с приблизително еднаква дължина.

11. Грешните отговори (т.нар. дистрактори) трябва да бъдат едновременно неверни и правдоподобни. Например на въпроса *Къде заклещва главата си Емил от Лъонеберя?*, чийто верен отговор е *В супника.*, допустими неверни отговори биха били *В дупката на плета.* Или *В нощното гърне на сестричката му Ида.*, но не и *В комина на Вила Вилекула.* Последният отговор, смесващ елементи от две различни произведения, създава условия за погрешни заключения или „фалшиви“ спомени от книгата, към която се отнася въпросникът.

12. Препоръчва се (там, където е възможно) използването на сегашно историческо и сегашно време при формулирането на въпросите и отговорите. Смесването на глаголни времена се допуска само при необходимост.

13. Читателите не бива да бъдат подценявани! Затова всички варианти на отговори трябва да бъдат с приблизително еднаква сложност и да няма очевидно верни и очевидно грешни отговори.

II. Типове въпроси

Въпросниците в сайта КНИГОВИЩЕ се състоят от три типа въпроси: въпроси по съдържанието на книгата; въпроси за размисъл; въпроси за мнение. Броят въпроси от всеки тип, включени в един въпросник, зависи от възрастовата група, за която въпросникът е предвиден.

1. Въпроси по съдържанието

Въпросите по съдържанието следват развитието на сюжета и целят да проверят доколко читателите са схванали основните сюжетни звена в тяхната последователност. Този тип въпроси е фундаментален за разбирането на текста и именно затова е по-широко застъпен във въпросниците, предвидени за деца в началните класове на обучение.

Примерни въпроси по съдържанието:

Как се нарича лагерът, в който Гроувър отвежда Пърси Джаксън?

- А. Лагерът се нарича "Тренировъчен лагер" за спортисти.*
- Б. Това е "Летен лагер" за полубогове.*
- В. Името на лагера е "Нечистокръвен".*

Как Пърси Джаксън научава, че водата лекува раните му и засилва магическите му способности?

- А. Гроувър обяснява на Пърси свойствата на водата.*
- Б. Пърси научава за силата на водата от Анабет.*
- В. От гласа на Посейдон Пърси разбира за силата на водата да лекува.*

Защо Пърси Джаксън взема главата на Медуза?

- А. Главата на Медуза е ценна за Пърси, защото той е събирач на трофеи.*
- Б. Пърси отнася главата на Медуза, защото иска да я погребее.*
- В. Пърси взема със себе си главата на Медуза, защото знае за нейната сила.*

2. Въпроси за размисъл

Въпросите за размисъл са по-сложни за отговор. Те изискват развито умение за четене с разбиране, т.е. способност да се анализира герой или ситуация, да се правят съдържателни и структурни връзки, да се осъзнават мотивите за действие на персонажите, да се тълкува значението на отделна дума или фраза в контекста на книгата.

Примерни въпроси за размисъл:

Защо Пипи понякога лъже?

- А. Случва се Пипи да лъже, защото ѝ е трудно да казва истината.*
- Б. Пипи лъже, защото твърде дълго е живяла в Конго.*
- В. Понякога на Пипи ѝ харесва да лъже, защото намира това за забавно.*

Тъжен ли е малкият Никола, че от големия букет успява да поднесе на майка си само едно смачкано цвете за рождения ѝ ден?

А. Никола не изпитва тъга, защото все пак от букета е останало едно цвете.

Б. Никола е тъжен и дори се разплаква.

В. На Никола изобщо не му е тъжно, тъй като добре си е поизграл на топчета.

Страхува ли се Емил от Лъонеберя да седи затворен в дърводелската барака след като направи беля?

А. Емил не се страхува, защото никога не го оставят дълго в бараката.

Б. Емил не изпитва никакъв страх, защото вярва, че дървените човечета го пазят.

В. Емил много се страхува, защото в бараката е тъмно и няма храна.

3. Въпроси за мнение

Този тип въпроси са отворени. Те изискват от читателите да изразят собственото си мнение и оценка. Разбира се, при този тип въпроси няма верни и неверни отговори.

Всеки отговор е възможен. Няма и ограничение за дължината на отговора.

Въпросите за мнение се разделят на няколко подвида:

→ Въпроси, свързани с темата на книгата. Например:

Пипи Дългото чорапче живее сама в къща заедно с кон и маймунка. Как ти се струва идеята децата да живеят сами?

→ Въпроси, свързани със структурата и развитието на историята. Например:

В края на „Пипи Дългото чорапче“ тримата герои изпиват хапчета Смалидон, за да не пораснат. Харесва ли ти този финал? Ако не, предложи свой.

→ Въпроси, свързани с вчувстване и идентификация. Например:

Пипи Дългото чорапче твърди, че никога не иска да пораства. Ти искаш ли да пораснеш? А ако имаше възможност, би ли изпил хапчето Смалидон?

→ Въпроси, свързани със собствения опит. Например:

Пипи Дългото чорапче обожаваш да прави подаръци. Ти какво предпочиташ – да подаряваш или да ти подаряват?

→ Въпроси, свързани със сюжета, стила и персонажите. Например:

Кое от приключенията на Пипи, Томи и Аника ти харесва най-много и защо?

Обръщението към отговарящия на въпрос за мнение трябва да е винаги във второ лице единствено число, например: “Как мислиш...”, а не “Как мислите”. При глаголи, изискващи род (напр. „Какво би направил...“), ако въпросникът е до 4 клас се ползва мъжки род (“Какво би направил...“), а за въпросници от 5 клас нагоре - „Какво би направил/-а“.

СЪСТАВЯНЕ НА ВЪПРОСНИЦИ СПОРЕД ВЪЗРАСТОВИТЕ ГРУПИ

I. Въпросници за 1. клас

Въпросниците за 1. клас, макар да попадат в първата възрастова група (1.-4. клас), се различават от въпросниците за 2., 3., и 4. клас. Предполага се, че първокласниците все още изграждат базисни читателски умения, затова и въпросите са по правило кратки, а отговорите могат да бъдат съставени само от отделни думи или части от изречения. Също така се препоръчва повторение на едни и същи думи и синтактични структури в отделните отговори. Използваната лексика трябва да бъде близка до лексиката, използвана в съответната книга, и до речника на първокласниците. Препоръчително е да се избягват сложни глаголни времена и форми на страдателния залог. Въпросниците за 1. клас могат да се попълват и от по-малки читатели (примерно в първа или втора предучилищна група), които или вече могат да четат сами, или познават съответната книжка и отговарят на въпросите с помощта на родителите и на учителите в детските градини.

Примери:

Какъв подарък купува малкият Никола на майка си?

- А. Шоколад.*
- Б. Цветя.*
- В. Гривна.*

Пипи Дългото чорапче живее във Вила Вилекула заедно с...

- А. ...маймуна и папагал.*
- Б. ...кон и маймуна.*
- В. ... слон и маймуна.*

Какво прави Емил в дърводелската барака?

- А. Дялка дървени играчки.*
- Б. Дялка свирки.*
- В. Дялка дървени човечета.*

Този тип въпросници съдържат десет затворени въпроса с по три възможни отговора (всички те – по съдържанието) + 1 отворен въпрос за мнение.

II. Въпросници за 2. - 4. клас

Въпросниците за читателите от началните класове е добре да съдържат въпроси с различна сложност и дължина на формулировката. Редуването на кратки и дълги въпроси е препоръчително. Също така е добре в отговорите да се използват цели и по-дълги изречения, както и синоними. Ето пример за въпрос, предвиден за 1. клас, но трансформиран за читатели във 2., 3. и 4. клас:

Какво прави Емил, докато седи затворен в дърводелската барака?

- А. Емил запълва времето си в бараката като изработва дървени играчки.*
- Б. Докато седи в дърводелската барака, Емил дялка свирки.*
- В. Емил майстори дървени човечета в дърводелската барака.*

Този тип въпросници съдържат 15 затворени въпроса с по три отговора + 1 отворен въпрос за мнение.

Класифицирането на въпросника по клас е в зависимост от броя въпроси за размисъл в тях (1 въпрос за размисъл → втори клас; 3 въпроса за размисъл → трети клас; 5 въпроса за размисъл → четвърти клас) и сложността на използваната във въпросите лексика.

III. Въпросници за 5. - 7. клас

Въпросниците за читателите от 5. до 7. клас са с по-висока степен на сложност, която произтича не само от формулировката на въпросите и примерните отговори, но и от самите книги, предвидени за тази възрастова група. Естествено се увеличава броят на въпросите, изискващи аналитични умения, включително на ниво стил, композиция, изразни средства и пр.

Пример за въпрос по съдържанието:

Принц Едуард се измъква от двореца, дегизиран с дрехите на просяка Том. Какъв предмет взема със себе си?

- А. Принцът тайно изнася извън двореца кралската корона.*
- Б. Едуард успява да скрие и изнесе Великият печат на Англия.*
- В. Принц Едуард скрива под дрехите на Том английското знаме.*

Пример за въпрос за размисъл:

Докато принц Едуард живее като просяк, има възможност да научи повече за света на бедните и онеправданите. Какво го впечатлява най-много?

- А. Едуард е възмутен от несправедливите закони, според които хората са затваряни и обесвани за дребни провинения.*
- Б. Принцът е дълбоко потресен от болестите и мизерията в Лондон.*
- В. Безнаказаната престъпност по улиците на Лондон изпълва Едуард с гняв и желание за промяна.*

Пример за въпрос за мнение:

Би ли поживял на мястото на бедно дете от Етиопия за срок от една седмица? Или смяташ, че има по-добър начин да научиш за живота на децата там и евентуално да им помогнеш?

Този тип въпросници съдържат 15 затворени въпроса и 1 отворен въпрос за мнение.

Класифицирането на въпросника по клас е в зависимост от броя въпроси за размисъл в тях (2 въпроса за размисъл → пети клас; 4 въпроса за размисъл → шести клас; 6

въпроса за размисъл → седми клас) и сложността на използваната във въпросите лексика.

IV. Въпросници за 8. - 12. клас

Въпросниците за читателите гимназисти покриват литературни произведения, част от които са предназначени за юноши, но други попадат в и категорията литература за възрастни. Затова въпросите по съдържанието трябва да проверяват внимателно как читателите възприемат по-сложни сюжетни схеми, а въпросите за размисъл да се фокусират и върху в по-голяма степен нюансирани характери и ситуации, нееднозначни послания, широк набор от похвати и изразни средства.

Пример за въпрос по съдържанието:

В романа на Джордж Оруел „1984“ светът е поделен на три супердържави. Кои са те?

А. Океания, Неоландия и Евразия.

Б. Евразия, Източноазия и Океания.

В. Източноазия, Океания и Неоландия.

Пример за въпрос за размисъл:

Защо Партията в романа „1984“ на Джордж Оруел въвежда „новговор“ – изкуствен език с ограничена лексика и опростена граматика?

А. Партията въвежда „новговор“, за да улесни общуването между гражданите и да им спести ценно време, в което да работят за Големия брат.

Б. „Новговор“ е инструмент за манипулация на гражданите, който премахва думи като свобода, бунт и пр. и така елиминира всяка форма на инакомислие.

В. Целта на „новговор“ е да асимилира емигрантите и бежанците и така да изтрие културните различия.

Пример за въпрос за мнение:

Романът „1984“ е написан през 1949 г. и е определен като антиутопия. Ако трябва сега да напишеш антиутопия, свързана с рисковете, пред които е изправен съвременният свят, на каква тема ще заложиш – екологична катастрофа, глобална пандемия, нова световна война?

Този тип въпросници съдържат 15 затворени въпроса с по три възможни отговора, и 1 отворен въпрос за мнение.

Класифицирането на въпросника по клас е в зависимост от броя въпроси за размисъл в тях (3 въпроса за размисъл → осми клас; 4 въпроса за размисъл → девети клас; 5 въпроса за размисъл → десети клас; 6 въпроса за размисъл → единадесети клас; 7 въпроса за размисъл → дванадесети клас).

ТИПОВЕ ВЪПРОСНИЦИ СПОРЕД ВИДА ЛИТЕРАТУРНО ПРОИЗВЕДЕНИЕ

Сайтът включва въпросници към художествени и нехудожествени произведения; към цели произведения и към откъси.

I. Въпросници към художествена литература

- a. Към цели книги: романи, поредица романи, повести, сборници с разкази и приказки, пиеси: 10 въпроса за 1. клас; 15 въпроса за всички останали възрастови групи (по съдържанието и за размисъл); + по един допълнителен отворен въпрос за мнение към всеки въпросник
- b. Към кратки жанрови форми: отделни разкази, приказки, пътеписи, фейлетони, басни: 5 въпроса за всички възрастови групи (по съдържанието и за размисъл) + по един допълнителен отворен въпрос за мнение към всеки въпросник. *Въпросите за размисъл* във въпросниците към кратки жанрови форми са на брой както следва: 1 за 2. клас; 2 за 3. клас; 3 за 4. клас, както и 1 за 5. клас, 2 за 6. клас, 3 за 7. клас;
- c. Към откъси от литературни произведения (например от 1 до 5 глава, от 6 до 10 глава и т.н.): 5 въпроса за 2-4 клас; 10 въпроса за 5-7 клас; 15 въпроса за 8-12 клас

II. Въпросници към нехудожествена / научнопопулярна литература

В категорията нехудожествена литература спадат всички научнопопулярни книги, вкл. справочници, енциклопедии, енциклопедични речници.

В този тип произведения, които съдържат значително количество фактологична информация и множество подробности, се създава т.нар. *въпросник-справка*. Тъй като се приема за абсолютно нормално читателите да не могат да си спомнят цялата включена в книгата или статията информация, а и не е нужно да я запомнят, този тип въпросници тренират уменията да се проверява, да се прави справка. Затова читателите попълват въпросниците с книгата пред себе си, така че във всеки момент да могат да открият и проверят информацията под въпрос. Също така се допуска да работят екипно (в двойки или в малки групи), което прави попълването на такъв тип въпросници подходящо за „проектна дейност“ в училище, в занималнята, в извънкласните занимания.

Въпросниците към научнопопулярна литература съдържат само **5 въпроса за всички възрастови групи** (за да се осигури нужното време за справка и евентуално препрочитане на отделни части или глави). *Това са единствено въпроси по съдържанието.*

За да се улесни справката, всеки въпрос се въвежда с няколко ключови думи, които най-често са заглавието на съответната част или глава, за която се пита.

Примери за въпроси към нехудожествена литература:

Моята първа ЕНЦИКЛОПЕДИЯ Larousse, Колибри 2015 (въпросник за 2. клас)

Глава „Реките, езерата“

Кои от изброените води не са неподвижни?

- А. Блатата*
- Б. Потоците*
- В. Локвите*

Глава „Животните в африканската савана“

Кое от изброените животни бяга най-бързо?

- А. Гепард*
- Б. Щраус*
- В. Лъв*

Глава „Удивителните животни на Австралия“

С какво се храни коалата?

- А. С бамбукови стръкове.*
- Б. С кактусови бодли.*
- В. С евкалиптови листа.*

Глава „Вулканите“

От какво е съставена магмата?

- А. От пръст и трева.*
- Б. От скали.*
- В. От нагорещен въздух.*

Глава „Животът в пустинята“

Дюните са...

- А. ...хълмове от пясък.*
- Б. ... пустинни същества с дълги уши.*
- В. ...вид палми.*

ПРАВИЛА ЗА ОФОРМЯНЕ НА ВЪПРОСНИЦИТЕ

I. Технически изисквания за оформяне на въпросниците:

1. Всеки въпросник се пълва в приложената таблица (моля, изберете таблицата, съответстваща на класа, за който е предназначен въпросникът), като препоръчваме да се използва шрифт Calibri или Times New Roman, пункт 12. Файлът се запазва с разширение .xls и се изпраща като отделен файл, наименуван по следния начин: Q – долна черта – заглавие на книгата (или част от него, ако заглавието е дълго) – долна черта – номер на класа, за който е предвиден въпросникът - инициали на автора на въпросника.

Пример: Въпросник върху „Малкият Никола“ за 2. клас, написан от Катерина Манева, се запазва във файл, наименуван: Q_MalkiatNikola_2KM.xls

2. Обърнете внимание, че е необходимо да попълните под-страницата „Обща информация“, както и под-страницата за Въпросите, съобразно класа, за който категоризирате въпросника.

- в колоната „*Линк към снимка на корицата*“ моля, попълнете интернет адреса, от който може да се свали снимка на корицата на книгата, за която е въпросникът (моля, внимавайте снимката да е именно на корицата на изданието на книгата, за която е въпросникът, а не такава от по-стари или по-нови нейни издания). Снимка на корицата можете да намерите на сайта на издателството или на сайтовете на големите книжни вериги (<https://m.helikon.bg/>, <http://www.ciela.bg/> и др).
 - ➔ Моля, обърнете внимание, че за да копирате адреса на снимката трябва да кликнете върху снимката с десен бутон, да изберете *view image info*, да кликнете върху интернет адреса на снимката с десен бутон, и да натиснете *copy*.
 - ➔ Моля, изберете линк към снимка във формат <.jpg>

Пример: https://i2.helikon.bg/products/3399/21/213399/213399_b.jpg

а не

<https://m.helikon.bg/213399-%D0%9F%D0%BE%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B5-%D0%BB%D0%B8-%D0%9F%D0%B8%D0%BF%D0%B8-%D0%94%D1%8A%D0%BB%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE-%D1%87%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%BF%D1%87%D0%B5.html>

- Когато въпросникът е към приказка, част от сборник, заглавието се изписва така: „Заглавие на сборника. Заглавие на приказката“. Например, заглавието на въпросника по „Палечка“ от „Андерсенови пролетни приказки“ се изписва така: „Андерсенови пролетни приказки. Палечка“
- Когато въпросникът е към книга, част от поредица, заглавието се изписва така: „Заглавие на поредицата, номер на част: Заглавие на книгата“. Например, заглавието на въпросника по „Похитителят на мълнии“ се изписва така: „Пърси Джаксън и боговете на Олимп, Книга 1: Похитителят на мълнии“
- В колоната „*Кратко описание на книгата*“ моля, копирайте описанието на книгата, предоставено от издателя на неговата или на книжаницата уеб страница.
- В колоната „*Ключови думи*“, моля, оставете само категориите, описващи правилно книгата, и изтрийте останалите ключови думи. Можете да добавите 1-2 допълнителни ключови думи (такива, които липсват в предложения от нас списък), ако е необходимо.
- В колоната „*Име на автора на въпросника*“, моля, напишете името си. Ако имате профил в Книговище, моля, след името си поставете точка и запетая (;) и добавете потребителското си име в Книговище.

Пример: Автор Иван Иванов с потребителско име в Книговище Ivanko
Моля, изпишете: „Иван Иванов; Ivanko”

И накрая, макар и не по важност: когато попълвате въпросите в под-страничката с въпросите, моля, обърнете внимание, че **правилният отговор винаги се попълва в първата колона**, която е и озаглавена „Отговор 1 (правилен)”.

Приятно писане!